

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 8. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 81/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 632. panta pirmo, otro un ceturto daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 92. un 105. pantam.

2. Apstrīdētās normas nosaka:

“(1) Tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības, izņemot šā likuma 617. pantā noteikto gadījumu, piedzinējs vai parādnieks, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to zināms.

(2) Sūdzību izskata 15 dienu laikā rakstveida procesā, nerīkojot tiesas sēdi, izņemot gadījumu, kad tiesa uzskata par nepieciešamu sūdzību izskatīt tiesas sēdē vai kad parādnieks, piedzinējs vai tiesu izpildītājs lūdz sūdzību izskatīt tiesas sēdē. Uz tiesas sēdi tiek aicināts parādnieks, piedzinējs un tiesu izpildītājs. Šo personu neierašanās nav šķērslis jautājuma izskatīšanai. [..]

(4) Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts noteic, ka pieteikumā minētais uzskats jāpamato.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas [datums] spriedumu apmierināta prasība daļā par parāda piedziņu un atzītas prasītāja tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas. Savukārt ar Zemgales apgabaltiesas [datums] spriedumu apmierināta prasība daļā par piedziņas vēršanu uz pieteikuma iesniedzēja sievai piederošajiem nekustamajiem īpašumiem. Uz minētajiem īpašumiem vērsta piedziņa un pamatojoties uz minēto apgabaltiesas spriedumu ievestā izpildu lieta pabeigta saistībā ar sprieduma izpildi. Savukārt izpildu lieta, kas ieviesta, pamatojoties uz minēto Augstākās tiesas spriedumu, turpināta likumisko procentu un sprieduma izpildes izdevumu piedziņai.

3.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas nenodrošina pietiekami skaidru un efektīvu tiesas kontroli gadījumā, kad parādnieks apstrīd piedziņas turpināšanas faktisko pamatu. Tādējādi apstrīdētās normas aizskarot viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu. Vienlaikus apstrīdētās normas apdraudot personas tiesisko paļāvību un neatbilstot Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskas valsts principam.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. un 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas aizskar arī viņam Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā ietvertās tiesības uz īpašumu, jo nepieļauj efektīvu tiesas kontroli pār to, vai piedziņas turpināšanai joprojām pastāv faktiskis un tiesisks pamats.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētas pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp

personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, kā tieši apstrīdētās normas, kas regulē personas tiesības pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā, pašas par sevi skar pieteikuma iesniedzēja mantiskās intereses un tādējādi rada viņa tiesību uz īpašumu aizskārumu. No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka starp apstrīdētajām normām un pieteikuma iesniedzēja iespējamo tiesību uz īpašumu aizskārumu pastāvētu tieša saikne.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Zemgales rajona tiesa ar [datums] lēmumu noraidīja pieteikuma iesniedzēja sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām. Zemgales apgabaltiesas [datums] lēmums, ar kuru Zemgales rajona tiesas lēmums atstāts negrozīts, nav pārsūdzams. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums noteic: “Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad stājās spēkā Zemgales apgabaltiesas lēmums. Pieteikums iesniegts Satversmes tiesā 2026. gada 8. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. un 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā

pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

5.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas nenodrošina pietiekami skaidru un efektīvu tiesas kontroles standartu gadījumā, kad parādnieks apstrīd piedziņas turpināšanas faktisko pamatu.

Lai gan Satversmes 92. panta pirmais teikums negarantē personai tiesības uz jebkura tai svarīga jautājuma izlemšanu tiesā, tomēr valstij ir jānodrošina efektīva aizsardzība ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas (*sk. Satversmes tiesas 2023. gada 17. februāra sprieduma lietā Nr. 2022-05-01 11. punktu*). Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertais jēdziens “taisnīga tiesa” nozīmē gan neatkarīgu tiesu varas institūciju, kas izskata lietu, gan pienācīgu, tiesiskai valstij atbilstošu procesu, kurā šī lieta tiek izskatīta. Proti, minētā Satversmes norma prasa izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu, kā arī pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas. Tiesu varas institūcijai jāatbilst vairākām prasībām, lai to atzītu par “taisnīgu tiesu” Satversmes 92. panta pirmā teikuma izpratnē. Vispirms šādai institūcijai jābūt neatkarīgai, objektīvai un kompetentai. Turklāt kompetence nozīmē ne vien profesionālo prasmi, bet arī piekritību un tiesības izvērtēt un izlemt noteiktus jautājumus jeb noteikta apjoma pilnvaras (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 12. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs būtībā norāda, ka tiesai, kas izskata sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām, nav kompetences izvērtēt piedziņas faktisko un tiesisko pamatu. Proti, tiesas kompetence aprobežojoties ar izpildu dokumenta un procentu prasījuma formālas esības konstatēšanu. Tiesa konkrētajā lietā neesot pārbaudījusi, vai pēc pamatsaistības izpildes pastāv konkrēts, pārbaudāms un tiesiski piedzenams parāda atlikums, kā arī vērtējusi piedziņas turpināšanas samērīgumu.

Tomēr pieteikuma iesniedzējs nav norādījis juridiskus argumentus, kas pamatotu viņa viedokli par to, ka tiesas kompetence, izskatot sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām, ir ierobežota. Tas, vai parāda, likumisko procentu, tiesāšanās izdevumu un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņa ir samērīga, ir risināms, izskatot lietu pēc būtības. Sūdzība par tiesu izpildītāja rīcību nav veids, kādā persona var pārskatīt spēkā stājušos tiesas spriedumu. Savukārt tas, vai konkrētajā sūdzības lietā tiesa ir izvērtējusi visus lietā būtiskos jautājumus, ir tiesību normu piemērošanas jautājums, kura pārvērtēšana nav Satversmes tiesas kompetencē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

5.2. Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka apstrīdētās normas apdraud personas tiesisko paļāvību un neatbilst Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskas valsts principam. Proti, personai neesot pietiekami skaidrs, kurā procesā un pēc kādiem kritērijiem tiek pārbaudīts piedziņas turpināšanas pamats un samērīgums. Tomēr pieteikumā nav ietverti juridiski argumenti, kas pamatotu to, kādēļ apstrīdētās normas būtu uzskatāmas par neatbilstošām Satversmes 1. pantam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 81/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina